

g l a s

slovenske kulturne akcije

L. XII. 19-20 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. IX. 1965

TRIJE OBLIKOVAVCI EVROPE

Ruda Jurčec

Proust, Valéry, Gide — vsi trije so sodobniki in bi torej morali govoriti isti jezik in nam posredovati približno isto podobo sveta. Vendar so med njimi prepadi — so trije gorski velikani, vsak v svojem sistemu in na lastnem kontinentu duhovnosti.

Marcel Proust (1871 - 1922) je avtor božanske komedije 20. stoletja. Glavno delo je „A la recherche du temps perdu“ (16 knjig), kjer je prelomil opno dekadenco s tem, da je stopil v človeško podzavest in odprl nove meje za obzorja vere in ljubezni do najgloblje: človeške duše. Zaprl se je v samoto, pisal na bolniški postelji, ko v sobo ni smela prodirati luč belega dne in uvajal v Evropi novo dobo romana (prve osnove grede do Henryja Jamesa) in po svoje razkril svežo, novo obogateno ceno človeške svobode. Ko je razbil stare posode, je zgradil nove, ki še danes rešujejo osnovne vrednote.

Paul Valéry (1871 - 1945) je sproščeno osebnost človeka, že gospodarja podzavesti, postavljaj nad naravne in nadnaravne osnove sveta. Skozi agnosticizem je utemeljeval temelje novega človeka, ki ne bo samo ateist, ker bo gospodar in graditelj lastne pobožanstvenosti. Glasnik globoke samočlovečanske religije je bil že nad obodom sodobnega pojmovanja svobode; nekaj dni pred smrtjo je poklical duhovnika.

André Gide (1869 - 1952) je izmed trojice doživel največ prevodov v slovenščino („Tesna vrata“ so izšla pri Jugoslovanski knjigarini v prevodu Boža Voduška, po l. 1945 so prevedli še več.) Dekadenco je prignal do viška, zlo in dobro izenačeval s prijemi — vsaj na zunaj — briljantnih virtuoznosti. Kot urednik NRF se je zmotil, ko je 1921 odklonil Proustovo že omenjeno delo, ki je pa nekaj mesecev zatem prejelo največjo francosko nagrado Goncourt. Bil je mojster besede, pravi klasik nove proze; kot velik občudovavec Nietzscheja je oznanjal novega človeka, prostega vseh spon — in za kazen mu je bilo naloženo, da pred svojo smrtjo ni izvedel, da Nietzsche ni bil tisto, kakor so ga kazali njegovi spisi; nova podoba Nietzscheja je čisto drugačna.

Sodobni Evropi so vsi trije razčlenili tiste vrednote, kako individualno človekovo osebnost najhitreje zavarovati pred totalitarizmi vseh vrst; kakšna bo oblika nasilja v letih 1945 in pozneje pa je potem nakazal Franz Kafka (1883 - 1924), ko je fašizmu sledilo komunistično nasilje; njegovi glavni spisi so izšli šele po l. 1945.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Literarni odsek

Deveti kulturni večer bo v soboto dne 18. septembra ob 19. uri v dvorani Bullrich, Sarandí 41, Capital

TRIJE DUHOVNI OBLIKOVAVCI EVROPE

(Marcel Proust, Paul Valéry, André Gide)

Predvajani bodo trije filmi s francoske ambasade. — Uvodni komentar bo podal Ruda Jurčec.

Predvajanje bo trajalo pribl. 80 minut, zato prosimo za točnost tudi zaradi tehničnih ozirrov, ker imamo tehnika na razpolago samo za določen čas.

DRUŽBA DANTE ALIGHIERI

Predsednik

Rim, dne 29. julija 1965.

Velečenjeni gospod doktor,

gospod Ramon Rus mi je izvolil izročiti plemenito in dragoceno darilo, Vaš slovenski prevod Dantejevega „Pekla“, prvi del popolne pesnitve, ki je v pripravi.

Zelo me veseli, da bom mogel knjigo priključiti naši Dantejevi razstavi, ki jo bomo odprli na jesen v palači Venezia v Rimu; iz vsega srca Vam čestitam ob Vašem delu, ki je bilo toliko bolj težko in sicer v slovenščini zaradi „rim v tercini“. Pri tem izrekam pristržno željo, da bi se študije o Danteju še povečale in poglabile, saj ste ravno Vi tako zaslužen in kvalificirani gojitelj in pospeševavec; želim, ravno v imenu najvišjih Resnic, izraženih po pesniku, da bi se zlasti vedno bolj utrjevale in množile kulturne in moralne vezi med Slovenci in Italijani.

Izvolite sprejeti, gospod doktor, moje najgloblje izraze hvaležnosti ter pristržno željo, da bi srečno dokončali delo prevajanja in izdaje celotne Božanske komedije ter Vas najlepše pozdravljam,

Aldo Ferrabiano, I.r.

Dr. Tine Debeljak,

Gaona 2776

HAEDO - Pcia. de Bs. Aires
Argentina

VELIKONJEVA LITERARNA NAGRADA

je bila ustanovljena v okviru desetletnice obstoja Slovenske kulturne akcije in velja spominu dvajsete obletnice pisateljeve smrti v juniju 1945. Pogoji so bili objavljeni v vseh listih in revijah v zamejstvu ter v Meddobju in Glasu. — Opozarjamo, da poteče rok za dostoplost rokopisov konec oktobra 1965 in izid znan o božiču letos.

Uprava SKA lahko oskrbi lično vezavo za letnike Meddobja. Ker so prvi kompleti že pripravljene, se obračamo do vseh, ki bi želeli imeti svoje letnike tudi vezane, da naj nam do konca meseca sporoča, obenem pa nam pošljejo svoje izvode. Cene vezavi bodo kar najbolj zmerne in bodo tem nižje, čim več bo priglasevcev.

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

TARIFA REDUCIDA

CONCESION 6228

R. P. I. 847847

ODMEVI O NAŠIH PUBLIKACIJAH

„Noben obiskovavec, ki pride k papežu, se ne more odtegniti čudenju, ki se mu nagonsko razraste v misli, da namreč papež predstavlja dolgo, zelo dolgo zgodovino... Je vtis starodavnosti, kakor se občuti ob preučevanju zgodovine, starin, slova... Nenavaden in moderne in mladostne miselnosti, ki ne gleda rada nazaj, temveč hoče gledati le na sedanost predvsem in nekoliko na prihodnost — neprijeten vtis. Aktualistična miselnost more postati zbegana, ko obišče tako okolje, kakršno je naše... Tu je navzoča in uveljavljena tradicija, ki je mnogo modernih ljudi ne razume, celo ne ceni več. Cerkev se je preživela, pravijo nekateri, je pojav imobilizma, negibnosti; nam ničesar ali prav malo pove. Nekje je celo bilo zapisano: živimo v pokrščanski dobi. Na ta vtis, na ta — kakor sleherni uvidi žalostni vtis, tisti, ki imajo jasno oko in posebno tisti, ki imajo srečo, da so ohranili vero, vero v Kristusa in v njegovo Cerkev, zlahka reagirajo.

So, ki na vtis reagirajo z zadovoljstvom. V preteklem stoletju je bilo na primer moda čutili romantično ugodje ob vsem, kar je govorilo o preteklosti. Danes pa simpatijo, če sploh še kakšna je, za to, kar spominja na čase, določa imenovani smisel zgodovine, se pravi zaznavanje gibanja, kot je vpisano v preostala znamenja, reči, ki jih je nekoč rodil in razdejal čas. Toda ta reakcija na vtis minljivosti in starosti, ki more vstati v tistem, ki površno opazuje je podoba cerkvenega življenja, kakor se kaže tu v svojih značilnih potezah, ne zadostuje nam vernikom. Ta podoba ni „mrtva narava“, temveč je živa realna stvar. Realnost Cerkev, čeprav je oblečena v oblike, ki so podedovane od pretečenih stoletij, je realnost, ki je neizmerno bogata aktualnosti; tistemu, ki dobro pogleda, je realnost, ki se ne postara, ki v sebi hrani celo skrivnostno moč prerojevanja, pomlajevanja, izražanja v znamenjih večne in absolutne Navzočnosti, tako da more celo napredku sveta, ki se vije v vročičnem razvoju, pokazati sodila za novo, ki ne varajo in se prožijo z nevarljivim upanjem, z gotovostjo polno pričakovanja, proti prihodnosti. Cerkev zaznamuje ure časa, ki teče, brez strahu in gleda v prihodnost s preroškimi hrepenenjem, z eshatološko napetostjo. Cerkev ni stara, je vekotrajna, je večno mlada in se tako zna ohraniti.“

(Pavel VI., 11. avgusta 1965)

„KATOLIŠKI GLAS“ piše dne 15. julija 1965: „Prejšnji mesec je prišla tudi v naše kraje prva pošiljka težko pričakovanega 2. dela Mauserjeve knjige „Ljudje pod bičem“. Bila je seveda takoj razprodana. Upamo pa, da bomo v kratkem prejeli še nadaljne izvide, kajti pisatelj Mauser si je osvojil tudi pri nas na Goriškem in Tržaškem tako velik krog bravcev, da ga lahko smatramo za trenutno najbolj ljudskega pisatelja, ki se je najbolj približal duši našega človeka.“ Po pregledu vsebine kritik — jk zaključuje: „Z zanimanjem bomo sedaj čakali še zadnji del trilogije, ki bo verjetno izšel še to leto... Tako se bo ta „ljubezenska“ povest iz medvojnih in prvih povojnih let dovršila v izseljenstvu ter se obenem znova odprla med nami. Ali smemo pričakovati, da bo Mauser to okoliščino izrabil in zgodbo razvijal naprej? Vsi bravci bodo gotovo želeli, da bi bilo tako.“

Tržaški „NOVI LIST“ je objavil kritiko o Mauserjevi knjigi pod naslovom: „Drugi del Mauserjeve trilogije“. Med drugim pravi: „Založba Slovenske kulturne akcije v Argentini je izdala pred kratkim drugi del trilogije Karla Mauserja „Ljudje pod bičem“. V tej trilogiji romanov prikazuje ta slovenski izseljenški pisatelj usodo slovenskih ljudi v vojnih in povojnih letih. Prvi del je izšel lani, tretji del pa bo izšel letos, kot poročajo. Čepav je pisatelj Karel Mauser zaposlen v tovarni, v Združenih državah, je napisal že večje število del, ki so izšla po večini pri Mohorjevi družbi v Celovcu in ki so vsa postala za slovenske zamejske razmere pravi best — sellerji. Karel Mauser zna namreč kljub konzervativnem načinu zelo zanimivo pripovedovati in zajema snov iz aktualnega dogajanja slovenske polpreteklosti in sedanosti. Karel Mauser je napisal tudi za zadnjo številko revije „Meddobje“, ki smo jo dobili v roke (3-4), kratko novelo „Razdrto gnezdo“, vsega skupaj tri strani in pol, ki pa je kljub majhnemu obsegu najboljše, kar je napisal, prežeta z bridkim občutjem in vendar zadržana. Mauser bi lahko postal prav dober slovenski pisatelj, če bi se znebil določenega preveč konzervativnega pojmovanja o slovenskem človeku... npr. v prikazovanju mentalitete gorenjskega kmeta.“ Kritiki nato podaja pregled Meddobja VIII, štev. 3-4 in se najdlje zadrži pri članku Rafka Vodeba „II. Vatikanski cerkveni zbor in umetnost“. Isti list je tudi posnel misli Geržiničeve predelave članka o položaju katoliških intelektualcev v Vietnamu, kakor so jih objavili „Katoliški misijoni“ v junijski številki. Ob poročilu o Jurčičevi knjigi „Skozi luči in sence“ v Mostu št. 5, pa je že dodal: „...knjiga „Skozi luči in sence“, ta tihi slovenski bestseller v letu 1964“.

Tržaška „MLADIKA“, julij 1965, je objavila poročilo o knjigi Karla Mauserja „Ljudje pod bičem“, drugi del, in sicer izpod peresa Martina Jevnikarja. Med drugim pravi: „...ker je vsa knjiga posvečena mrtvim prijateljem s Turjaka za dvajsetletnico, bi pričakovali natančnejši opis Turjaka, bojev, predaje, pobijanja...“ „knjiga je tekoča in dobra ljudska povest.“

Ista številka revije prinaša tudi kritično poročilo M. Šaha o Meddobju štev. 5-6: „Kadar pride med nas nova številka Meddobja, se vedno radi ustavimo ob njej. Vsakdo lahko najde svoje, kar ga zanima.“ Pri posameznih sestavkih se ustavlja zlasti ob Vinka Beličiča Novi reviji. „...duhovit prikaz o nastajanju nove tržaške revije, pri kateri mu je bilo določeno očetovstvo, nato botrovstvo, nazadnje je novorojenček sam shodil na svoj način...; Anica Kralj pa podaja sliko z Liparskih otokov, kjer je bil konfiniran njen mož dr. Janko Kralj in številni drugi, eni še živeči in ugledni politiki, drugi pa so odnesli iz tistih let usodno klico, ki je načela njih organizem in jih uničila. Ker so to osebni spomini, so toliko bolj zanimivi... Tako je tudi ta številka Meddobja (podaja pregled celotne vsebine) aktualna in kulturno ter miselno bogata.“

Naš poverjenik iz Gorice pa nam je pisal: „... Pošljite mi torej takoj še vsaj 9 izvodov Mauserja II. del. Ta knjiga je vzbudila veliko zanimanje in če imate še kak izvod I. dela, mi lahko še pošljete, ker se vedno kdo oglasi, ki si zaželi to knjigo. (Op. ured.: Opozarjamo, da so vezani izvodi I. dela skoraj na koncu in je na razpolago samo še nekaj desetih broširanih izvodov I. dela. Torej: pohitite!) G. Mauserju in založnici čestitam k tako dobri knjigi. Prav tako smo bili zadovoljni z Jurčičevo „Luči in sence“, zlasti mlajši!“

—Luksemburška gledališka skupina mladih ni mogla priti do svoje dvorane. Okolica mesta pa je polna podzemskih votlin različne velikosti. Vodja skupine Thun Deutsch je eno izbral in jo spremljal v majhno gledališko dvorano s sto sedeži. Za uvod je pri-

redil poseben festival in so izvajali samo dela Eugenia Jonesca. — Nemčija slavi letos petstoletnico Holbeinovega rojstva. Sredi avgusta so v Stuttgartu privedli veliko razstavo njegovih del. Dela so posodili vsi veliki svetovni muzeji.

— Znani newyorški tednik „New Leader“ in založba Ferras, Strauss & Giroux sta se dogovorila, da bosta začela konec septembra 1965 izdajati posebno zbirko knjig iz sodobne problematike. Prva knjiga bo „Poletje v Moskvi“, ki jo je napisal zadržki univerzitetni profesor Mihajlo Mihajlov, letošnji senzacionalni pisatelj, o katerem je zelo mnogo pisal ves svetovni tisk v prvi polovici leta in še ob kongresu Pen kluba na Bledu. Mihajlo Mihajlov je bil obsojen zaradi knjige 31. aprila na osem mesecev zapora; vložil je priziv in še čaka na sklep sodišča. Prvo in drugo poglavje je bilo hkrati objavljeno v beograjskem „Delu“, tretje poglavje pa v Jugoslaviji ni smelo več iziti, pač pa ga je v prevodu objavil „New Leader“. Založba je sklenila z Mihajlovim pogodbo in ima edino ona pravico za ponatise ali prevode. Založba je tudi uredila vse potrebno, da bo Mihajlov prejel honorar. Dokler pa še ne bo njegov pravni položaj varen, bo denar naložen pod posebno označko v eni izmed newyorških bank. Glavni urednik tednika Myron Kotchar bo za knjigo napisal uvod, kjer bo popisal vse okoliščine, ki so privedle do ukrepov cenzure v Beogradu in spravile Mihajlova na zatožno klop. Sociološko in politično študijo bo za knjigo napisal Andrew Field.

— Na sedmem kulturnem večerju je med debato ob predavanju dr. Srečka Barage o razmerju med Slovenci in Jugoslavijo Ruda Jurčec navedel tudi to podrobnost: „Dne 2 aprila 1941 sva proti šesti uri zvečer stala z Mirkom Javornikom na oglu Uniona; bil sem že v uniformi intendantskega rezervnega oficirja. Takrat je prišel iz frančiškanske cerkve minister dr. Franc Kulovec in ko sva se mu približala, da bi ga pozdravila, naju je povabil v svoje stanovanje v poslopju Uniona. Bilo je nekaj ur pred njegovim zadnjim odhodom v Beograd. Sedli smo okoli mize in ne da bi ga podrobno vpraševala, je pripovedoval o usodnih dneh v Beogradu. Navajal nama je podrobnosti s sej kronskega sveta in vlade tik pred 27. marcem. Ponočil je spet, da je na sejah vlade vpraševal vojnega ministra, ali je država pripravljena na vojsko, a mu je priznal, da ni bila pripravljena. Zaključil je svoje besede: „Srbi niso Jugoslavije ustanovili in Srbi so Jugoslavijo razbili... Vsega je konec!“ Ameriško zunanje ministrstvo je leta 1962 izdalo knjigo pod naslovom „Dokumenti o nemški zunanji politiki v letih 1918 do 1945“ in uradna knjiga prinaša pod št. 273 dobesedno. „Odpravnik poslov v Jugoslaviji zunanjemu ministru. — Brzjav. — Zelo nujno. Strogo tajno. Beograd, 5. aprila

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

TISKA SE

NOVO

meddobje

IX

štev. 1-3

VSEBINA:

PESMI:

Milena Šoukal: POLDAN; Karel Mauser: NEKOČ BOM ČISTO SAM; France Papež: JESENSKI ČAS.

PROZA:

Ruda Jurčec: POST SCRIPTUM

ESEJI:

Alojzij Geržinič: INTELIGENCA IN DRUŽBA; Vinko Brumen: FILOZOF FRANC VEBER.

RAZPRAVE:

Vinko Brumen: O POLITIKI IN POLITIKIH.

ČAS NA TRIBUNI:

Zorko Simčič: LITERARNI, POTOPISNI IN DRUGI ZAPISKI; J. V.: GOR ČEZ IZERO; Marko Kremžar: MISLI K MISLIM.

ČRTA: IN PROSTOR:

Marijan Marolt: KNJIGA O MEŠTROVIČU.

ZAPISKI:

Martin Jevnikar: SLOVENSKA KNJIGA V LETU 1964.

1941. Sprejeto 5-7.30 dopold. št. 385 z dne 5. aprila: Slovaški odpravnik poslov, ki je danes govoril s slovenskima voditeljema Kulovcem in Krekom, se je oglasil pri meni in izjavil: Slovenska voditelja sta prepričana, da je vojna neizogibna. Ta bo privedla do razpada Jugoslavije. V slučaju, da bi se ne mogla najti kakšna posebna rešitev za Slovenijo, bodo tako Slovenci, kakor Hrvati morali umreti skupaj s Srbi. Ker pa je njima njuna dežela važnejša, kakor jugoslovanska država, iščeta drugi izhod. Ta pa bi se mogel najti v vsakem slučaju v sodelovanju z Nemčijo. Obstajata dve možnosti: 1. Neodvisna Slovenija, 2. skupna država Slovenije in Hrvaške. V Sloveniji se seveda boje, da ima Nemčija drugačne načrte, ki bi mogli dovesti do delitve Slovenije. V tej zadevi bi bilo potrebno vedeti za končno stališče vlade rajha. Na nesrečo tu v Beogradu Slovenca radi srbskega nadzorstva nimata možnosti, da bi vzpostavila direktne kontakte s predstavniki rajha. Če bi se zvedelo za to, bi bila gotovo usmrčena. — Freine, 1. r. — Ko sva odhajala, je minister Kulovec dodal: „Bil sem pri Marijinem oltarju (redno mašo je navadno opravljal pri njenem oltarju) in izročil slovenski narod njenemu varstvu... posledne bo nikogar, samo Ona...“ Torej izredno zanimiva skladnost z nazori in predvidevanji Korošca, ko je v letu 1937 naročil knjigo o Slovenskih Marijah in jo je napisal Fran Stele za Mohorjevo družbo... za čas, ko Slovenci ne

bodo imeli nikogar. V končni propad naroda seveda ni veroval nobeden, le ves problem sta dvignila na metafizično ravnino, kakor so delali vsi veliki narodi na evropski celini, kadar so bili v največji stiski.

— Nemška gledališča so odkrila, da je zelo narastla produkcija del s politično vsebino. Guenter Grass je napisal delo „17. junij 1953“, ko so se vsi delavci v Vzhodni Nemčiji uprli komunizmu. Prosluli Hochhut je napisal delo „Delodajavec“, že pred nekaj meseci pa je Wolfgang Graetz napisal delo „20. julij 1944“, kjer popisuje dogodke ob atentatu na Hitlerja, vendar se nobeno gledališče še ni odločilo, da bi delo uprizorilo.

— Iz zdravstvenih razlogov je moral zapustiti Avstralijo o. Odilo Hajnšek OFM; vrnil se je v Lemont. Požrtvovalnemu delavcu na kulturnem ter verskem polju se lepo zahvalujemo za trud, ki ga je posvečeval tudi razpečavanju naših publikacij v Avstraliji. Želimo mu skorajšnje popolno okrevanje.

— Dramatik Peter Weiss je napisal novo delo „Oratorij v enajst spevih“ in sicer je za oder predelal razpravo proti gestapovcem, ki so vodili zloglasno koncentracijsko taborišče v Auschwitzu. Proces je bil pred kratkim zaključen v Frankfurtu. Krstna predstava bo 19. oktobra in bo hkrati na odrih gledališč v zahodnem in vzhodnem Berlinu, Muenchenu, Stuttgartu, Essenu, Koelnu, Leipzigu in Rostocku.

Slovenska kulturna akcija se je sedemstoletnice Dantejevega rojstva spomnila na osmem kulturnem večeru v soboto 4. septembra. Večer je ob lepi udeležbi začel predsednik SKA Ruda Jurčec. Opozoril je na okolnost, da je pred 44 leti Ljubljana slavila šeststoletnico Dantejevega rojstva s prireditvami, na katerih je kot najodličnejši dantelov tistega časa nastopal prof. dr. *Jože Debevec*, prvi slovenski prevajavec celotne Božanske komedije. Na naši proslavi sedemstoletnice pa moramo veseli in počašeni ugotoviti, da nam bo predaval dr. *Tine Debeljak*, tudi prevajavec celotne Božanske komedije v emigraciji, poleg tega pa je predavatelj tudi v tesnih sorodstvenih zvezah s pok. prof. Debevcem. Ko je pred leti izšel Debeljakov prevod Pekla, ga je strokovna kritika proglasila za najboljši; pred kratkim pa je prejel še lepše priznanje, ko mu je predsednik slavne ustanove Dante Alighieri poslal zahvalo za predloženi izvod Pekla in mu naznanil, da bo knjiga uvrščena med dantologijo, ko bo na jeseň odprta jubilejna razstava v palači Venezia v Rimu (prevod pisma prinašamo na drugem mestu). Predsednik SKA je podal predavatelju besedo z izrazi iskrenih čestitk in so se jim navzoči pridružili s toplim aplavzom.

Predavatelj je nato podal Dantejevo podobo v času, ko je bil srednji vek na višku. Glavne ideje časa je povezal v življenjske podatke in prehodil pesnikovo pot, ko ga je prikazal kot pravi izraz dobe. Opozoril je na podobnost njegove usode z našo, saj je moral živeti kot emigrant in je do zadnjega ostal zvest svojim idealom v kljub trpljenju, ki mu ga je zdomstvo nalagalo, obsojajoč pojave lakajstva, ki so se pojavljali med tistimi, ki so služili tiraniji v Firenci.

V drugem delu večera je prebral nekaj odstavkov iz pesnikovih del ter večer zaključil z lepo podano pesmijo sv. Bernarda Mariji Devici.

Predsednik je z zahvalo predavatelju in vsem navzočim zaključil nad vse lepo uspeli večer.

— Za SKLAD GLASA so darovali: gđ. *Nadislava Laharnar*, Entre Rios, 200 pesov; g. *N.N.*, Villa Tesi, 1000 pesov; g. *Frančiška Reja*, Morón, 50 pesov; č. g. *Boris Koman*, Mar del Plata, 290 pesov; č. g. *Anton Grčman*, Córdoba, 100 pesov; č. g. *Janez Hafner*, Avstrija, 100 šil.; g. dr. *Rudolf Čuješ*, Canada, 1 dolar; gđ. *Dora Kosovel*, Italija, 310 Lir; g. *Ciril Mašič*, Gran Bourg, 300 pesov.

Jubilejni dar: č. g. PETER MOHAR, 500 šil.

Vsem plemenitim darovavcem prav lepa hvala. Izredni darovi so res pravi plebiscit odobranja in podpore za delo pri SKA. Še več pa pomeni moralna podpora, hkrati izražena v tej obliki. Živeli posnemavci! Dobra dela so potrdilo vere in velikega optimizma v bodočnost slovenstva!

— Larry Collins in Dominique Lapierre sta avtorja dela „Is Paris Burning - Ali Pariz gori“. Ko so zavezniki, oziroma de Gaullove čete zavzemale in osvobajale Pariz, je Hitler vzkliknil „Ali Pariz gori?“. Pred umikom bi nemške čete morale mesto zažgati in se boriti z zavezniki po mestnih ulicah; mislil je, da je bil še tako močan, da bi mogel francosko

obrazi in obzorja

DIALOG BREZ DVOUMIJ

F. D.

„L'Osservatore Romano“ je 23./24. avgusta (stran 2) prinesel zelo važen članek dominikanca p. Rajmunda Spiazzi-ja o „Dialogu brez dvoumij.“

„Učeni „magister Sacri Palatii“ (nekako: hišni teolog Vatikana) ob vnovičnem prebiranju enciklike, s katero je Pavel VI. uvedel svoj pontifikat, ugotavlja: „Ko Pavel VI. v okrožnici „Ecclesiam Dei“ opisuje sosredne kroge, ki dandanes sestavljajo zgodovinske pogoje poslanstvu Cerkve, skozi njegove besede, skozi njegove programske smernice, celo skozi njegove pridržke po njegovih nameri preseva različni — recimo kakor analogičen — pomen, ki ga v različnih primerih ima dialog, namreč z ozirom na razmerje, kakršno se ugotovi med udeležniki razgovora, četudi izhaja vedno iz istega duha in terja vedno kot iste pogoje dobro voljo in krepost.“

P. Spiazzi, ki je znan po svoji odprtosti za moderne probleme, nato pojasnjuje, da je nekaj drugega sodelovati znotraj cerkve z ljudmi iste vere, nekaj drugega iskati pota edinstva z ločenimi brati, ki verujejo v Kristusa, nekaj drugega shajati se s tistimi, ki priznavajo Boga, „nekaj drugega soočevati danote razodetja in razuma, ki sestavljajo religiozno dediščino vernikov, s tem nasprotnimi in celo protislovnimi trditvami, ki so v temelju velikega dela miselnih in življenjskih konstrukcij modernega sveta; spet nekaj drugega je nazadnje izjasniti stališča in oznamovati mejé med religijo in borbenim ateizmom, da se tako izognemo tistim teoretičnim in praktičnim zmedam, ki bi se z usodno nujnostjo končale, ne le v dialogu, temveč v nenehnem dvoumju, s čimer bi bili uničeni jasnost in iskrenost, ki brez njih ni nobenega pravega dialoga.“

Eden vodilnih sodobnih tomistov predlaga v vnovičen premislek to, kar piše sv. Tomaž Akvinski o metodologiji sholastične disputacije, in poudarja, da iste smernice veljajo tudi za dialog. „Kadar je treba dokazati neko resnico in odpraviti dvome, pravi, je v disputaciji treba uporabiti argumente iz avtoritet, ki jih priznavajo tisti, s katerimi se disputira. Kadar pa gre za znanstvene raziskave in obravnave, ki stremijo za dojetjem resnice, tedaj se je treba opreti na razloge, ki gredo resnici do korenin in pokažejo njeno najbolj notranji smi-

— Pesnik mlajše generacije Tomaz Šalamun je v Naših razgledih objavil ciklus pesnitev, ki so vzmernile zlasti partijske funkcionarje. List je objavil nekaj protestnih pisem. Neki tak pripadnik nove rdeče „buržoazije“ pravi v protestu: „Od kod taka predrznost, od kod pravica taki pisati o tistih (pesnik se je znesel med drugim tudi nad slavospevi oblastnežem), ki so jim s tolikimi žrtvami pripravili in izgladili pot do učenja, jim priborili svobodo in mirno življenje? Ali smo zato zmrzovali, stradali, prelivali kri in se štiri leta odrekli toplini domačega ognjišča, da bo taka skupnica (pesnikov in pisateljev) pljuvala na vse to?...“ Neki Braco Kotar piscu v istem listu sedaj odgovorja, da iz teh besed „zveni precej svojevrstno pojmovanje kulturne dejavnosti, ki jo identificira s politično dejavnostjo in precej svojevrstnimi kriterij umetnosti.“ V obrambo svojih trditev, ko terja svobodo izražanja za šalamuna in njegove sodobnike, citira Picasso-ve analize vloge sodobne umetnosti (Picasso se proglašja za pripadnika komunizma, op. ur.): „Picasso je proklamiral apologijo podzavestnega in nastopil kot nepomirljiv sovražnik realizma v umetnosti. 'Umetnost je laž', je pisal, 'ki nam omogoča, da se približamo resnici... Umetnik mora najti način, da prepriča publiko v resničnost svojih laži...' Ko je Picasso proglasil umetnost za laž, je samo odkrito priznal vnebovpijoči greh sodobne buržuazne umetniške kulture, ki se je izrodila...“ Bracko pobija sodbe tistih, ki terjajo od umetnosti predvsem njeno uporabnost in razumljivost — za politično akcijsko interpretacijo umetnosti, čim gre sodobnim umetniškim rodovom za absolutizacijo glavnih lastnosti umetnika. Tudi svari, da bo „zgolj racionalistična, koristnostna interpretacija umetne zapla pot do resnice v umetnini... kajti zahteva po razumevanju je sorodna zahtevi po uporabnosti v potrošniškem smislu...“ Neka Majda Grbec se je celo tako raz-

sel' (Šuodlobetum IV, a 3). 'Toda če nasprotnik ničesar ne prizna (nobenega razumskega načela, ki na njih temelji naše umovanje, kakor se često godi v primerih zapretdokovanega in dogmatičnega ateizma) ni mogoče disputirati (in dialogizirati) z njim, temveč je samo mogoče ovreči njegove razloge. (z dokazom) da ne gre za dokaze, temveč le za ugovore, ki jih je mogoče razrešiti' (Summa Theologiae I, q. 1, a 8)."

P. Spiazzi še enkrat poudari, da omenjeni zakoni, ki urejajo odnose umskega reda, veljajo tudi za apostolski razgovor. Nato nadaljuje:

„Analogično vrednost dialoga je treba imeti pred očmi vprav zato, da uideemo nevarnosti dvomima v razmerju do komunizma, ki so vanjo mogli — presenetljivo, kako so mogli — pasti katoličani v Italiji in zunaj nje.

Ni niti enega samega teksta v papeških dokumentih, niti v dokumentih Janeza XXIII, ki bi dovoljeval dialog v dvomju; Pavel VI je namreč zaznamoval na črti borbenega ateizma, ki je postavljen za temelj političnih sistemov, strank in režimov, meje dialoga. Sicer pa najbolj prvinska zdrava pamet in najbolj osnovna poštenost terja, da se uveljavi obramba pred dvomjem, kar ni samo pravica resnice, temveč celo pogoj za morebitni dialog.

To ne pomeni, da že danes ne bi bila mogoča ideološka soočitvev tez in svetovnih nazorov, toda na najbolj usposobljenih mestih in v razmerju s posamezniki in skupinami, ki odkritosrčno žele kritično vnovič preiskati doktrinalne temelje in zgodovinske razloge ateizma, kateri so premagali tisti tako kategorični in protiznanstveni dogmatizem, ki ne odpre nobenih vrat dialogu, premagi doktrinalnih antitez, temveč zgolj čisto preprosto zahteva od katoliške strani priravnjav (recimo bolj odstopkov) v praktičnem redu, da se tako drugi strani olajša doseganje njenih ciljev, tudi kadar so ti odločno v protislovju s cilji Cerkve.

Kadar se izključijo ti odstopki in ta dvomja, tedaj se postavlja problem religioznega apostolata postati 'vsem vse'."

Upoštevani koncilski izvedenec v sklepnem stavku prihibije: „Religiozen in apostolski dialog torej, ki ga katoličani niso upravičeni prenašati na politično raven v obliki naravnostne ali posredne kolaboracije, ki že sama po sebi vklepa namero, izkoriščati ideološko in politično dvomje. Sodelovanje nima ničesar opraviti z dialogom, ki Cerkvi pomeni problem religiozne evangelizacije, doktrinalne izjasnitve in odrešenja duš.“

prestolnico spremeniti v Stalingrad, seveda svoj. Če ne pa bi moralo mesto končati v pepelu. Knjiga je bila lansko leto bestseller v Franciji in so je v nekaj dneh prodali nad 100.000 izvodov, v prevodu je kmalu izšla v trinajst jeziki in sicer najprej v nemščini, kjer je založnik hotel spremeniti naslov v: „Paris muss brennen“, pa sta avtorja zahtevala, da mora naslov ostati pri Hitlerjevem vzkliku. Avtorja sta nabrala ogromno gradiva iz tistih časov in intervjuvala vodilne generale tistih dni, ki so še živi. Tako je podal dolgo izjavo general Eisenhower, de Gaulle pa je odgovor odklonil, ker je državni poglavar. Popisanih je 512 prizorov in borb po pariških ulicah ter objavljenih 52 strani ilustracij. Te dni je delo izšlo v New Yorku, kjer je založnik Simon and Schuster izdal 10.000 dolarjev za predhodno reklamo, natisnil 30.000 izvodov in pripravil papir še za novih 25.000. — Leta 1944 je bil Dominique Lapierre 13-letni šolar. Nekega dne pred osovoboditvijo sta se z osemletno sestrico igrala v parku, a je dekletu žoga ušla na cesto in pred avto nemškega častnika. Vozilo je takoj ustavilo, dekletu pobral žogo in mu je prijazno izročil. Otrok pa se mu je tudi „vljudno“ zahvalil z besedami: „Merci bien, monsieur le boche (huda francoska psotka za Nemca) — Hvala lepa, gospod...“

— Celjsko gledališče je letos v poletju priredilo „Celjske grajske igre“. Uprizoritve so bile na starem grajskem dvorišču in so presegle napovedi in pričakovanja. Višek je dosegla uprizoritev Novačanovega „Hermana Celjskega“. Obiskovavci predstave, tuji in domačini, so vedeli povedati, da je podobno doživetje redko. Scena je bila sama zase umetnina in igravci odlični — vsi brez izjeme, pravi poročilo. Zelo je presenetilo, da je Novačan močno presegel uprizoritev Cankarjevega „Kralja na Betajnovi“ v istem okviru. Kritiki so pisali, da je Cankar izpadel „beden“.

— General Fuller velja v Angliji za najpomembnejšega vojaškega teoretika. Napisal je celo vrsto knjig, kjer ponavlja sodbo Clemenceauja, ki je med prvo svetovno vojno vzkliknil: „Vojska je preresna zadeva, da bi jo smeli prepuščati generalom“. To resnico dokazuje Fuller v najnovejšem svojem delu, monografiji, ki nosi naslov: Julius Cezar. Avtor dokazuje, da Cezar dejansko ni dobil nobene bitke, ni bil strateg in tudi ni nič razumel o vojaški organizaciji. Poleg tega je bil paranojik in je pred koncem življenja prehal v blaznost. Sploh pa je bila rimska vojska tako slabotna, da bi jo oddelek vojske Aleksandra Velikega uničil v kratki bitki zjutraj pred izidom sonca. Če pa Cezar ni bil strateg, ni bil vojskovodja in ni posegel v bitko, pa je bil „umetnik“, bolje rečeno artist, ki je znal izrabiti okoliščnosti, ki z vojaško umetnostjo nimajo nobene zveze. — Kritiki z delom niso preveč zadovoljni in vprašujejo Fullerja, zakaj je Cezar zmagal v vseh bitkah in zakaj je zavzel za vojsko Rim, če je bil samo „civiliziran vojak“, poln kulture, ki pa ni bila militaristična. In če je bil res samo „kulturni vojak“, zakaj je potem pri zavojevanju Galije izvajal strahote, ki jih do tedaj še noben barbarski vojak ni zagrešil.

— Sofijska založba Narodna kultura je izdala v prevodu izbor proze Franceta Bevka. Naklada 10.000 izvodov. Previde je oskrbela Venceslava Jordanova. Bevk pa je že leta 1929 prevedel delo „Hadži Ahil“ Ivana Vazova.

burila, da je uredništvo NR vprašala: „Ali ni sramotno objavljati „pesmice“ tako kompromitiranega verzogriza, kot je T. Šalamun...?“ Vedno in povsod: Cankarjeva zgodba o Krpanovi kobili.

— Na mednarodnem glasbenem tekmovanju v Parizu, ki nosi ime po Margeriti Lang in Jasquesu Thibaudu ter podeljuje nagrade mladim violinskim virtuozom, je letos spet prejela prvo nagrado umetnica iz Sovjetske zveze. Razsodišče je namreč prisodilo prvo mesto 18-letni violinistki Eliani Ysakadse; mlada umetnica se je rodila v Tiflisu, glasbene študije opravila na moskovskem konservatoriju Čajkovski, kjer je bil David Ojstrah njen učitelj. Kot preizkušnjo je morala odigrati Brahmsov violinski koncert in je glasbeni part izvajala na Stradivarijevi violini, ki je last moskovskega konservatorija. Po izvedbi je izjavila, da bi ji bilo ljubše, če bi smela izvajati Bacha. Drugo mesto je prejela Japonka Kubo Yo-

ko, tretjo pa ruski državljani 21-letni Vladimir Spivakov, rojen v Bačkiriutu, kavkaška republika.

— Ob 33. kongresu PEN kluba na Bledu so izdali v Ljubljani v angleščini izbor slovenske lirike pod naslovom „Slovene Poets of To-day“. Knjigo je uredil Janez Menart, spremno besedo pa je napisal Filip Kumbatovič. Zastopanih je dvajset pesnikov: Anton Vodnik, Edvard Kocbek, Matej Bor, Jože Udovič, Cene Vipotnik, Peter Levec, Jože Šmit, Ada Škerljeva, Mila Kačičeva, Lojze Krakar, France Kosmač, Ivan Minatti, Branko Hofman, Ciril Zlobec, Janez Menart, Kajetan Kovič, Tone Pavšek, Dane Zajc, Veno Taufer in Saša Negri. Gregor Strniša ni dovolil tiskati svojih prevodov. — Pesmi so izbrali avtorji sami v obsegu vsem enako odmerjenega števila verzov.

**DARUJTE
ZA GLAS**

Prijatelj, ki živi blizu meje naše domovine, nam piše (5. sept. 1965):

„Spoštovani gospod Jurčec, dolgo se že nisem oglašil. To pa ne pomeni, da ne spremljam z zanimanjem Vašega ustvarjalnega dela in da ne sledim s pozornostjo razvoja in aktivnosti Slovenske kulturne akcije. Res, čudovita postavka je v okviru naše skupnosti v zamejstvu. — Glas redno dobivam in sem Vam hvaležen, da mi ga pošiljate po zračni pošti. . . . Vaš članek „... po dveh tirih...“ je izreden; količina jasnovidnosti. Izredno ste res prodoren, suveren in zlasti objektivni. Kakšna udarnost. . . . To je res pravo podiranje komunizma, ki je zlasti po letu 1955 doživel razvoj in je drugačen in sicer ne v bistvu, a v svojem zunanem obrazu. Prav razumite: komunizem je to, kar je po naravi, a ni tak kot je bil leta 1945 in tja do leta 1955. Zamenjal je dlako, ne čudi, toda ko ga kritiziramo, moramo kritizirati novo dlako, ne tiste 20 ali 10 let nazaj. Prav v tem vidim, da ste pri Glasu zelo sodobni! Razdalje Vas niso potisnile v neko stereotipnost, Vi sledite razvoju in ste zato sodobni. Imate in postavljate svoje trditve, ki morda temu ali onemu niso všeč, a so utemeljene in dokaz razgledanosti. — in še eno: vsi želijo čakamo drugega dela Luči in senc. . . . Vaša moč je v tem, da znate povedati svoje stališče in izreči svojo sodbo. . . . Res mi je žal, da ste tako daleč. Mnogo bi se imel z Vami pomeniti. . . .“

Prof. Vinko Beličič pa piše dne 3. sept. med drugim: „Enoindvajseto leto v Trstu — o, grenka je cena svobode in zvestobe. . . . pa jo z božjo pomočjo vendar zmorem. . . . Hvaležen sem Vam za Glas, ki mi ga pošiljate po letalski pošti. Res se vsake številke zelo razveselim. . . . Samozadovoljstvo in opevanje, sprejemanje brez pridržka ne pelje nikamor; vsekakor ne na lov, prej se utegnemo znajti na bobovi slami, kot bi dejal Stritar. Že Levstik je postavil tisto dragoceno načelo pri presoji slehernega javnega dela: Bog živi kritiko! Mi prepogosto pozabimo na te besede. Prenaglo smo z vsem zadovoljni — kakor da ne bi nič brali, kar ustvarijo resnično dobra peresa. . . . Slišim od povsod, da mnogi komaj čakajo na II. del Vaših spominov. . . .“

„PLOŠČA LONG PLAY KVARTETA FINK, KI NA ENI STRANI PRINAŠA NARODNE PESMI, NA DRUGI PA KOMPOZICIJE ALOJZIJA GERŽINIČA, JE BREZ DVOMA NAŠA PEVSKO NAJBOLJ KVALITETNA IN TUDI TEHNIČNO NAJBOLJ IZDELANA PLOŠČA. . . IN JE DARILLO, KI GA MIRNO IN S PONOSOM IZROČIMO.“

GLAS, XII, štev. 18 — Z. 5.

Cena: 700 pesov (v Argentini)
5 dolarjev (v ZDA)

Ploščo je lahko dobiti (tudi na obroke) v pisarni SKA ter v DP pisarni na Ramón L. Falcón 4158 ter pri poverjenikih in razpečevalcih slovenskih publikacij.

— Za rektorja milanske katoliške univerze Presvetega Srca je bil imenovan kot naslednik prof. Francesca Vito, znanega strokovnjaka za socialna vprašanja, prof. Ezio Franceschini, profesor latinščine in svetovni arbiter za srednjeveško latinščino. Novi rektor je bil rojen 1906 v Vill'Angelo (provincia Trento), več let je bil dekan slovstvene in filozofske fakultete na katoliški univerzi v Milanu, srednjeveško latinščino je predaval tudi na državni univerzi v Padovi.

— Slavni nemški teolog profesor Mihael Schmaus, se je po čez štiridesetletnem poučevanju odpovedal katedri za dogmatično teologijo na Münchenski univerzi. Rojen je bil 1897 v Oberbaar na Bavarskem, 1929 je postal profesor na nemški praški univerzi, 1933 v Münstru, 1946 v Münchenu. V svojem delu se prizadeva za sintezo zveličanjske zgodovine in filozofske spekulacije. Habilitiral se je s pomembno knjigo o psihološkem nauku sv. Avguština o Trojici (1927), Avguštinovo De Trinitate je vnovič prevel v nemščino. Njegovo poglavito delo je monumentalna „Katholische Dogmatik“ (že v peti izdaji); je soizdajatelj priročnika dogemske zgodovine pri Herderju in uredniku „Münchener Theologische Zeitschrift“. Par razprav je v tridesetih letih objavil v ljubljanskem „Bogoslovnem Vestniku“.

— Belgijski episkopat je sprejel odstop mons. De Raeymackerja, predsednika Višjega filozofskega instituta na univerzi v Louvainu. Hkrati je na njegovo mesto imenovali mons. Alberta Dondeyneja, profesorja na isti univerzi. Novi rektor je postal znan po katoliškem svetu s svojim lepim delom „Foi chrétienne et pensée contemporaine“, kjer obravnava filozofske probleme, ki je nanje opomnila Pija XII okrožnica „Humani generis“.

— Sedemintrideseti teden italijanskih katoličanov, ki se bo letos vršil od 8. do 12. septembra, bo obravnaval aktualno temo: Svobodne združbe v svobodni državi. Uvodni govor bo imel kard.

Siri, predsednik „Stalnega odbora za socialne tedne italijanskih katoličanov“ in sicer o „Vmesnih socialnih formacijah kot izrazu osebe v občestvu.“ Zborovanje hoče razviti analizo o „svobodnih socialnih formacijah“, ki žive in delujejo na toriščih politične dejavnosti, gospodarske produkcije, poklicne in stanovske organizacije, socialne pomoči in skrbstva, tudi najnovejše spontane oblike družnosti glede na nove skupnostne potrebe, na obveščanje, kulturo in vzgojo, versko življenje in vzgojo vesti.

— Salzburški visokošolski tedni, ki jih so ustanovile in jih vzdržujejo „Katoliške akademske družbe“ Nemčije in Avstrije, „Družba za katoliško univerzo v Salzburgu“ in „Confederatio Benedictina“, so se letos vršili od 8. do 25. avgusta. Predmet obravnave je bil „Kristjan v svetu — Poglavitna vprašanja krščanske biti.“ Udeležba je bila izredna: 960 študentov in akademikov iz vseh delov Evrope. To je bil teden mladine.

— Šesti mednarodni tomistični kongres, ki ga prireja Papeška akademija sv. Tomaža (ki ji je bil ud naš Aleš Ušeničnik) se je začel v palači Kancelerije v Rimu dne 6. septembra. Obravnaval je „Bivanje božje pri sv. Tomažu in v moderni filozofiji“. Obsegal je 120 poročil in priobčitev, ki so jih res podajali znanstveniki svetovnega slovesa. Tako se obeta morda najbolj pomemben med tomističnimi kongresi, ki so se vršili doslej vsakih pet let. Da se o mogoči res široka udeležba, se je sklenilo izdati poleg normalne izkaznice za aktivne ude kongresa, še posebne izkaznice za tiste, ki se nameravajo udeleževati sej kongresa kot navadni poslušavci. V kratkem izide zajeten volumen, obsega vse relacije in velik del priobčitev, ki so že prišle v kongresno tajništvo. Drugi zvezek bo izšel po zaključku kongresa in bo vseboval poleg še nenatisnjenih komunikacij kongresna acta v pravem pomenu besede in povzetke diskusije, ki bo gotovo zelo zajemljiva in razčlenjena.

POTREBNA JE LJUBEZEN DO RESNICE

Dragi gospod Jurček!

Prav iskreno se Vam zahvaljujem za lepo in dobro pripravljeno predavanje o dr. J. E. Kreku in dr. A. Korošcu na letošnjem socialnem dnevu. Prosil bom urednika „Družabne Pravde“, da ga priobči v eni prihodnjih števil.

Ker se letos spominjamo tudi dvajsete obletnice našega odhoda iz domovine, Vas lepo prosim, če lahko predlagate pri Slovenski kulturni akciji, kateri predsedujete, da vključite v seznam kulturnih večerov v sezoni 1966 tudi predavanja o šolstvu, kulturnem, znanstvenem in umetniškem ustvarjanju v domovini. V kolikor mi je znano, režim vedno bolj zgublja svoje postojanke in stopa na plan resnična slovenska misel. Ljudem, ki tam gradijo resnično Slovenijo in nosijo vso težo dneva, mora tudi emigracija nuditi svojo podporo in se za njihovo delo zanimati.

Pa tudi za nas v izseljenstvu je obravnavanje slovenskih problemov zelo potrebno. To je pokazalo še posebej predavanje prof. dr. S. Baraga na zadnjem kulturnem večeru Slovenske kulturne akcije, ki je v vseh ozirih uspel in pokazal, kolikšno je zanimanje za vse probleme s tega področja. Ni najno, da se vsak strinja z zaključki, do katerih je prišel predavatelj, priznati se mu pa mora, da se je potrudil in iskreno iskal resnico v za nas tako občutljivem vprašanju. Sicer ni nihče v popolni posesti resnice, ker je poznanje le te omejeno enako kot naše fizično življenje in intelektualne sposobnosti. Pri tem ni nihče izjema. Zato vsak naš bližnji poseduje nekaj resnice in že zato ga moramo priznati in s tem tudi svobodo, da išče resnico po poti, ki je samo njegova, in da svoja dognanja in spoznano resnico pove ali posreduje tudi drugim. Od tega ima korist vsa skupnost; le tako se bogati in napreduje. Za marsikaterega to ni lahko, potrebno je imeti mir, ljubezen do resnice, precejšnjo mero ponižnosti in iskreno pripravljenost na razgovor.

Še enkrat prav iskrena hvata za Vaš trud. Želim Vam obilo božjega blagoslova in osebnega zadovoljstva pri Vašem tako bogatem kulturnem delu.

Lepo pozdravlja

Avgust Horvat
predsednik odbora Slovenskih
socialnih dni

31. avgusta 1965

— Glas iz domovine: „Kocbeka doma nikdo ne poslušaj...“ To potrjuje še to dejstvo: Stanko Canjkar je založbi Mohorjeve družbe predlagal, da naj izda knjigo Edvarda Kocbeka „Slovensko poslanstvo“ v 5.000 izvodih Vodstvo, kjer imajo komunisti večino, je dovolilo nakladi 3.000, toda so v enem letu prodali samo 800 izvodov.

— Ljubljanski list „Gospodarsveni vestnik“, navaja, da je v poslovnem letu pred kongresom jugopartije Slovenija nosila 33 % državnih izdatkov, leto zatem pa 38 %; tovarna kristala v Hrastniku je prosila devize za nujne reforme v tovarni, pa ji je jugobanka prošnjo odklonila. Zato se je vodstvo tovarne obrnilo v inozemstvu, pa je tam naletelo na presenečenje: nova tovarna kristala v Južni Srbiji je tam prosila za enako ugodnost in pri tem predložila priporočilo in jamstvo Jugobanke. Dosedaj je hrastniška tovarna krila potrebe cele države in še izvažala, nova tovarna v Srbiji bo podjetje spravila v veli-

ko stisko, če ne celo uničila. Slovenski delavci bodo morebiti prejeli vabilo, da naj se pač preselijo v Srbijo.

— Pred leti je polnil svetovne liste s svojimi zgodbami Danilo Dolci (Dolčić?) iz Trsta, ki je na Siciliji med revnimi sloji začel veliko dobrodelno in socialno akcijo; najprej je poudarjal, da se naslanja na nauke in oporo Cerkev, pozneje pa je zašel v težave s cerkvenimi oblastmi. Založba Monthly Review Press bo izdala 30. septembra njegovo novo knjigo pod naslovom „A New World in the Making“. V prednoročbi so cene določene na pet in sedem in pol dolarja. Knjiga bo zajemala popis njegovega potovanja po Sovjetski zvezi, Jugoslaviji in Zahodni Afriki. Pisatelj je posvetil vso pozornost vprašanju, kako se v teh predelih sveta pobija in odpravlja revščina.

— Werner Egk je napisal novo opero „Kdor laže, napreduje...“. Premiera bo v Stuttgartu in sicer v novi sezoni.

NEKAJ JAKOPIČEVH...

„V zadnjem času so me začeli imenovati borca za impresionistično umetnost. Z drugimi besedami se pravi, da sem samo še za staro šaro. Toda jaz sem samo borec za umetnost. Poznam samo eno umetnost in ne več sort.“

„Ne morem trditi, da mi učenje ni več potrebno. Življenje je tako obsežno, bogato in skrivnostno, da ga ne moreš nikdar do konca spoznati, četudi dočakaš Matuzalemovo starost...“

„Kar manjka, je mnogo več od tega, kar obstoji.“

„V mojem življenju je vsa skrivnostno. Realizem me nič ne briga. Mistika je moje življenje. To, kar mora človek zagledati iz vseh prikazni življenja.“

„Mi se pri drugih narodih marsikaj naučimo, kar se smemo učiti, toda ni važno tisto, kar nas veže z mednarodnim svetom, ampak važno je tisto, v čemer se razlikujemo od njih. Kar nas kaže takšne kakršni smo, to je treba prikazati... Nam je treba samo misliti, kaj je človeško.“

„Človek, ki ima kolikor toliko pameti, je dolžan, da kritično pogleda v življenje in da ne verjame besedam ne tega ne onega, ampak da s svojim spoznanjem in izkušnjami doseže, kje je resnica, kje pa laž.“

„Mi smo oblike večnega življenja, ustvarjene po zakonih neke višje sile, da izpolnjujemo voljo te višje sile. V nas je teženje po sedanjosti in po večnosti.“

„...Star sem osemindeset let in sem do danes govoril o ženskah samo pozitivno. Meni so izkazovale namreč samo dobrote. Vsaka, s katero sem imel opraviti, je bila prijazna z menoj in z vsako sem se dobro razumel. Ko sem bil v mladosti bolan, mi je ženska nudila prvo pomoč. Kadar sem kaj potreboval, mi je ženska pomagala... Kot opazujem pri raznih ženskah, računajo bolj realno kot moški. Moški se zaletijo v vrtočave zadeve, ženska pa ga zavira...“

„Dve stvari sta, ki ju je treba ličiti: človek in družba. Preden se zgražaj nad družbo, se vprašaj, če si kot človek res storil svojo dolžnost.“

Viktoriji Ž. v spominsko knjigo: „Kajti kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi! Mat. 16,26.“

„SODOBNOST“, XIII, šte. 7.

27. septembra: ZADNJE ŽREBANJE "RIFE" ZA SLOVENSKO HIŠO. — DOBITEK 100.000 pesov. — Srečke dobite tudi v pisarni SKA.

— „DRUŽABNA PRAVDA“ z dne 1. VIII. 1965, leto XIX., je izšla kot jubilejna številka z naslovom: „Janez Evangelist Krek 1865 — 1965.“ Zvezek obsega 64 strani in sodelujejo od članov SKA: pod naslovom „Krekov socializem“ je ponatisnjen članek, ki ga je pokojni Ivan Ahčin napisal za revijo Slovenska beseda (5/7 — 75/78) leta 1957 ob 40-letnici Krekove smrti. Dr. Vinko Brumen je zastopan z odlomkom govora „Krekova osebnost“, na večeru SKA, ko je slednja priredila proslavo Krekove stoletnice rojstva (po Glasu SKA, 31. 5. 1965), Marijan Marolt je prispeval „Skromen spomin na dr. Janeza Ev. Kreka“, Ruda Jurčec pa članek „Krekov lik včeraj in danes“; objavljeno je tudi poročilo o XIII. slovenskem socialnem dnevu v Buenos Airesu, ki je bil posvečen dvema jubilejema — dr. Kreku in dr. Korošču. Kot predsednik je prireditelj vodil dr. Tine Debeljak, prvo predavanje o Korošču in Kreku je imel Ruda Jurčec, ki „je orisal dobo, v kateri sta živela, njuno ogromno delo ter zlasti poudaril, da sta oba bila istočasno politična in kulturna delavca“. Drugo predavanje je imel prof. Alojzij Geržinič pod naslovom „Izobraženec v družbi“ (obe predavanji bosta izšli v tisku, in sicer predavanje prof. Geržiniča v prvem zvezku Meddobja 1965). Revijo morete dobiti v Dušnopastirski pisarni na Ramón L. Falcón 4158, in stane zvezek 30 pesov.

— Naš sodelavec in podpornik č. g. dr. Alojzij Šuštar je postal ravnatelj bogoslovnega učilišča v Churu v Švici. Bogoslovne študije je dokončal v Rimu, nakar je zaradi zdravja odšel v Švico, kjer je bil najprej kaplan v St. Moritzu in nato duhovni vodja in profesor teologije v Schwyzu. — SKA se z veseljem pridružuje čestitkam.

— Prihod 200.000 Bosancev (po zadnjih poročilih jih je že 250.000) v Slovenijo se je nekje komentiral kot „vdor nekaj desetih ubogih bosanskih delavcev“. Vendar mora imeti zadeva globlje korenine, ker je bilo v Ljubljani ustanovljeno vakufsko (versko) poverjeništvu. Poverjeništvu so podrejeni džematski sabori in sicer na Jesenicah, v Celju, v Mariboru in Novem mestu. Nekaj časa

so govorili, da so prihajali samo „sezonski delavci“, ustalitev verskih oblasti pa je dokaz, da gre za trajnejšo, stalno naselitev. Kako čuden pojav: do konca sedemnajstega stoletja so vdiral na slovensko ozemlje turški roparski oddelki in odvajali Slovence, zlasti mladino v sužnost, sedaj se je pa v nekaj mesecih izvedla kolonizacija četrtilijuna muslimanov, dočim morajo obubožani Slovenci v množicah hoditi na sezonsko delo drugam čez mejo...

— Beograd preganja slovenščino celo v tujini. Po posredovanju titovskega poslanika v Vzhodni Nemčiji so odpravili stolico slovenščine na naslednjih univerzah: Humboldtova univerza v Berlinu, univerza v Greifswaldu, univerza Halle — Wittenberg, univerza v Jeni; univerza v Leipzigu, univerza v Rostocku. To se je zgodilo v letu 1962, a so prvi objavili o tem nemški uradniki v Bonnu v „Bonner Fachberichte aus der Sowjetzone, Bonn 1964“.

— Izdajanje gramofonskih plošč je dejansko v Sloveniji onemogočeno. Sicer se trudijo, da bi se otreli beograjskega monopola, a brez uspeha. „Založba mladinska knjiga“ si je hotela priboriti pravico, vendar so v Beogradu navajali tisoč razlogov proti. Ravnateljica založbe je nazadnje obupala in izjavila: „Vse težave razumemo. Toda čemu lahko izdajajo v Beogradu vse, kar hočejo, naše pa odrivajo. Zakaj za nas ni prostora pod soncem?“ Založba je potem poskusila pri Amerikancih. Podjetje Grace Recording Co. v Pittsburgu je ponudilo, da izdela plošče slovenskega okteta. Stroške bi lahko plačali v dinarjih. Založba je naslovila prošnjo na Narodno banko, vendar je bila prošnja odklonjena, „ker po veljavnih predpisih takšna stvar ni dovoljena“. — Poleg tega vodstvo banke sploh ne rešuje vlog, ki so pisane v slovenščini.

— Slovenska matica v Ljubljani je izdala prevod Shakespearovih sonetov v počastitev njegove štiristoletnice z letnico 1965. Knjigo je opremil Jože Brumen, natisnila pa Blasnikova tiskarna. Prevod je delo J. Menarta. Ljubljanska kritika poudarja, da zasluzi celotna raven prevoda vso pohvalo in priznanje.

— Svetovna literarna zgodovina se trudi ugotoviti, kdo je bil pisatelj B. Traven. Dela, ki so izhajala pod tem imenom, so dosegala velik uspeh na svetovnem trgu, vendar nikdo ni vedel, kdo je avtor, ker so založniki mogli skleniti pogodbe samo s posredovavci, večinoma odvetniki in notarji. Celo tedaj, ko so se filmske družbe pogajale za pravice filmanja, nikdar niso mogle skleniti pogodbe z njim neposredno. Med tem so nastajale celo doktorske razprave v Nemčiji in ZDA o tem, kdo bi mogel biti skrivnostni „B. Traven“. Na berlinski univerzi je spet bila predložena doktorska teza z naslovom „Revolucionarni dogodek v življenju B. Travena“. Avtor dokazuje, da je blo pravo ime B. Travena Charles Trefay, ki je tik pred prvo svetovno vojno študiral bogoslovje v Freiburgu — Breisgau, se zaradi silne inflacije v Nemčiji umaknil najprej v Mehiko in nato St. Louis, odkoder je pošiljal na trg svoja dela. Fakulteta je tezo potrdila in avtorju podelila doktorski naslov, vendar je ugotovila, da se je imenik „B. Travena“ za eno novo ime povečal, ker skrivnost še vedno ni pojasnjena.

— Pri založbi Hanser v Muenchenu je izšla antologija poljske poezije in sicer v prevodu Karla Deduciusa. Zbirka nosi naslov „Poljska poezija 20. stoletja“ in prinaša stoštrideset pesmi štirindvajset pesnikov od Jana Kasprowicza (1860) do Stanislava Grochowiaka (1934). Nemška kritika pozdravlja zbirko, ker odkriva duhovni razvoj sodobne Poljske. Zastopani so novoromantiki, simbolisti, ekspresionisti, futuristi, katastrofiki, avantgardisti in liriki po drugi svetovni vojni, ki so si nadevali ime „pesniki z zadavljenim grlom“ in najmlajši takozvani „turpisti“. Pred leti je Marcel Reich — Rainicki izdal zbirko poljske proze pod naslovom „Šestnajst poljskih pripovednikov“. Nemški trg ima sedaj pravo podobo literature sosednega naroda in kritik Nowkowski pravi, da poznajo študenti v Muenchenu sodobno poljsko književnost bolj temeljito kot pa literaturo Zahodne Nemčije.

— Ljubljanska revija „Knjiga 65“ je registrirala izid knjige „Blodnjak“ Leva Detele in pesniško zbirko „Sodba od spodaj“ Milene Merlak-Detela. Obe publikaciji sta izšli v Trstu. Pod zaglavjem „Vodstvo“ revija navaja izid knjig: Krščanski nauk za prvi letnik, ki ga je izdala zadruška katoliških duhovnikov in obsega 102 str., „Več otrok“, knjižica založbe Marijanišča v Trstu, 58 str.